

Till Kommunstyrelsen

Svar på remiss *En ny kamerabevakningslag, SOU 2017:55***Förslag till beslut**

Kommunledningsförvaltningen föreslår kommunstyrelsen besluta

Att anta *Svar på remiss En ny kamerabevakningslag* som sitt eget och sända det till Justitiedepartementet.

Beskrivning av ärendet

Justitiedepartementet har berett Karlskrona kommun tillfälle att lämna synpunkter på förslag till ny kamerabevakningslag. Utredningens uppdrag har varit att utreda vissa frågor om kameraövervakning enligt kameraövervakningslagen (2013:460). I uppdraget har även ingått att göra en analys av hur kameraövervakningslagen behöver anpassas till EU:s nya reglering om behandling av personuppgifter. EU-regleringen består av en förordning (dataskyddsförordningen) och ett direktiv (dataskyddsdirektivet). I betänkandet föreslås att kameraövervakningslagen ska ersättas av en ny lag som ska heta kamerabevakningslagen. Lagen ska träda i kraft den 25 maj 2018.

Skälen för att en helt ny lag föreslås är följande. En ny EU-förordning (dataskyddsförordningen) kommer att gälla direkt i Sverige, vilket innebär att bestämmelser om kameraövervakning som upprepar eller avviker från innehållet inte kan behållas i svensk lagstiftning annat än om förordningen lämnar utrymme för det. Många av kameraövervakningslagens bestämmelser kan inte behållas alls eller kan inte behållas i sin nuvarande form när det gäller kameraövervakning som omfattas av förordningen. Vad gäller det nya EU-direktivet (dataskyddsdirektivet) ska detta genomföras i svensk rätt. Svenska bestämmelser som omfattar kameraövervakning som träffas av direktivet måste uppfylla direktivets krav. Kraven uppfylls dock endast delvis av kameraövervakningslagens bestämmelser.

I korthet innebär det nya lagförslaget att den generella tillståndsplikten för kamerabevakning tas bort och ersätts av en begränsad tillståndsplikt för myndigheter och för fysiska och juridiska personer som utför en uppgift som bl.a. följer av lag eller annan författning, kollektivavtal eller beslut som meddelats med stöd av lag eller annan författning, om uppgiften avser brottsbekämpning, lagföring,

Kommunledningsförvaltningen

straffverkställighet, upprätthållande av allmän ordning och säkerhet eller nationell säkerhet eller om uppgiften annars är av allmänt intresse. Vid tillståndsprövningen ska den nya lagen ge ökade möjligheter att erhålla tillstånd genom att intresset av kameraövervakning ska tillmätas större betydelse. Förslaget innebär också att det införs sanktionsavgifter för myndigheter vid överträdelser av lagen och att Datainspektionen blir både tillstånds- och tillsynsmyndighet.

Karlskrona kommuns synpunkter

Det torde inte råda någon tvekan om att den nya EU-regleringen innebär att det inte längre är möjligt att i svensk rätt föreskriva om generell tillståndsplikt för kamerabevakning. Dataskyddsförordningen tillåter dock att ett enskilt medlemsland inför krav på tillståndsplikt i vissa fall. Fråga är då om det finns anledning att föreskriva sådan begränsad tillståndsplikt i Sverige.

Om ingen tillståndsplikt införs gäller dataskyddsförordningens generella regler, vilket innebär att var och en som avser att utföra kamerabevakning måste bedöma om bevakningen får utföras. Sådana bedömningar kan vara svåra att göra. När det finns en tillståndsplikt med åtföljande tillståndsprocess är det tillståndsmyndighetens uppgift att bedöma om förutsättningarna för att ge tillstånd är uppfyllda. I och med tillståndsprocessen överläts alltså bedömningen av kamerabevakningens tillåtlighet till myndigheten. Om ingen särreglering införs finns en risk att den olagliga kamerabevakningen ökar i samhället. Det kan också antas att tillsynsarbetet blir mer effektivt inom sådana områden som omfattas av en tillståndsplikt än för verksamheter som bedrivs utan något specifikt tillståndskrav.

Många av de områden där myndigheter har en lagstadgad skyldighet att bedriva verksamhet är dessutom särskilt känsliga ur integritetssynpunkt, inte minst hälso- och sjukvården. Detta kan tala för att bibehålla en tillståndsplikt för kamerabevakning inom dessa och liknande områden.

Inom de områden som utgörs av frivilliga uppgifter för kommunen såsom drift av idrottsanläggningar och kulturell verksamhet omfattar tillståndsplikten privata aktörer bara om uppgiften är av allmänt intresse. En sådan reglering får till följd att verksamheter av samma slag underkastas tillståndsplikt enbart om en myndighet bedriver verksamheten eller om en privat aktör bedriver verksamheten på uppdrag av myndigheten. Enligt kommunens uppfattning får en sådan utformning märkliga konsekvenser och det kan starkt ifrågasättas varför myndigheter skulle vara sämre lämpade än enskilda aktörer att bedöma om kamerabevakning ska få bedrivas eller inte. Ett alternativ vore att begränsa tillståndskravet till sådana uppgifter som myndigheter har en skyldighet enligt lag eller annan författning att utföra och att samma krav ska gälla för enskilda aktörer som utför likartade uppgifter som myndigheten. En konsekvens av en sådan utformning skulle visserligen bli att

tillståndsplikten inskränks ytterligare i förhållande till utredningens förslag vilket skulle innebära att vissa platser som generellt sett uppfattas som integritetskänsliga, exempelvis simhallar, inte skulle

kräva tillståndsplikt. Å andra sidan framstår det som mycket svårmotiverat varför övervakning av kommunala simhallar skulle kräva tillstånd medan det i de flesta fall överläts till verksamhetsutövarna av privata anläggningar att själva göra bedömningen om kamerabevakning lagligen får bedrivas. Ett annat exempel är att kamerabevakning av exempelvis entréer till bostadshus som en kommun hyr ut kräver tillstånd medan ett sådant oftast inte kan krävas av en privat hyresvärd.

Sammantaget talar det som sagts för att det kan anses motiverat att införa en särreglering om tillståndsplikt i svensk rätt. Tillståndsplikten bör, som utredningen föreslagit, gälla de områden med uppgifter som omfattas av en lagstadgad skyldighet för myndigheter att utföra. Plikten att söka tillstånd för kamerabevakning bör dock gälla för alla som utför sådana uppgifter, således även privata subjekt. När det däremot gäller uppgifter som är frivilliga för kommunen är det kommunens uppfattning att det inte bör införas ett tillståndskrav för myndigheter när det i motsvarande situationer inte krävs tillstånd av enskilda aktörer. Lagförslaget bör därför omarbetas i denna del.

Undersökningar har visat att kamerabevakning kan vara ett effektivt medel för att avskräcka brottslingar. Material som har inhämtats genom sådan bevakning har också visat sig vara ett bra bevismedel vid personers lagföring. Det har även visats att allmänheten känner en ökad trygghet när kamerabevakning sker på platser som är särskilt brottsutsatta. Kommunen är därför positiv till att det ska bli enklare att få tillstånd i och med att de ändamål som kan åberopas som berättigade för kamerabevakning utökas.

Enligt betänkandet ska det införas en bestämmelse om krav på upplysning då kamerabevakning bedrivs. Att den som blir föremål för kameraövervakning blir informerad om detta på ett tydligt sätt genom exempelvis skyltning är viktigt från integritetssynpunkt, det är därför angeläget att en sådan bestämmelse införs i svensk rätt.

Enligt förslaget ska myndigheter kunna påföras en sanktionsavgift på högst 20 miljoner kr för överträdelse av lagen eller beslut som meddelats med stöd av lagen. Nyligen har ett förslag till en ny lag benämnd dataskyddslagen presenterats (SOU 2017:39). Lagen innehåller en nationell reglering av personuppgiftsbehandling som ska kompletta den tidigare nämnda europarättsliga dataskyddsförordningen. Lagförslaget innehåller bl. a. bestämmelser om rätt för en tillsynsmyndighet att ta ut sanktionsavgifter av myndigheter vid överträdelse av dataskyddsförordningen. I förslaget skiljs mellan allvarliga och mindre allvarliga överträdelse. För de mindre allvarliga överträdelse föreslås en sanktionsavgift på 10 miljoner kr och för de allvarliga överträdelse 20 miljoner kr. I det nu aktuella lagförslaget har utredarna, med ledning av förslaget till dataskyddslag, valt den högre nivån som nivå på sanktionsavgift för myndigheter vid överträdelse av kamerabevakningslagen. Som skäl till detta anges i betänkandet att detsamma kommer att gälla för andra jämförbara överträdelse vid kamerabevakning enligt förordningen eller dataskyddslagen och att kamerabevakningslagen syftar till att säkerställa ett starkt integritetsskydd.

Kommunen anser att det är rimligt att införa en bestämmelse om att även myndigheter ska kunna påföras en sanktionsavgift vid överträdelser av kamerabevakningslagen. Beloppen för de sanktionsavgifter som kan tas ut enligt svensk rätt varierar emellertid kraftigt, exempelvis är de högsta beloppen för företagsbot och upphandlingsskadeavgift tio miljoner kronor och de lägsta beloppen 5 000 kr respektive 10 000 kr. Kommunen finner att en högsta sanktionsavgift på 20 miljoner kr kraftigt avviker från liknande högsta sanktionsbelopp i svensk rätt. En högsta sanktionsavgift på 10 miljoner kr bör utgöra ett tillräckligt incitament för att myndigheter ska följa lagens krav. I och med att en så pass hög sanktionsavgift införs saknas, som också utredningen konstaterat, behov av att kunna förena ett föreläggande med vite.

Kommunen noterar att Datainspektionen enligt lagförslaget ska ha till uppgift att vara både tillståndsmyndighet och tillsynsmyndighet. Det är vanligt att det i olika sammanhang framförs kritik mot att en myndighet utövar tillsyn över sig själv. I utredningsbetänkandet förs, såvitt kommunen kunnat se, inget resonemang i denna fråga och det framgår inte om saken överhuvudtaget övervägts. Det framstår också som oklart hur Datainspektionen rent praktiskt ska sköta tillsynsuppgifterna i hela landet. Kommunen tar inte någon slutlig ställning i frågan men vill ändå rikta uppmärksamheten på problemet.

KOMMUNLEDNINGSFÖRVALTNINGEN

Carl-Martin Lanér

Kommundirektör

Benita Andersson

Kommunjurist

Expedieras till Justitiedepartementet